

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCI

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca'lamo Andreu Al-
cover, Plassa del Palau, 2.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuaderna-
cions d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eulària, 25.—Llibreria Er-
nest Frau, Brossa.—Llibreria
d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltan i oïren

Bastó

N'haurem de donar una mica a s'Obrer Balear, a El Ideal, a s'Animalot prudent i a qualcun altre, perque també s'ho tenen massa guanyat. Lo que's diu aqueys tres paperots e-hu han mester com es pa de cada dia. Dissapte passat no foren tot verbes ses barbaritats i animalades qu'entaferraren. Se veu qu'En Barrufet les té ben embarrilats; i, per axò, si una setmana o dues se permeten fer un poc de bonda, llavò's tornen desbaratar, i s'hi ajeuen i s'hi bolquen com aquells que grunyen. Per aquex motiu no hi ha altre remey que donarlos bastó, i, com més a ferir, millor. ¡Hala idò! ¡parau, grans marxandos!

I

¿Sa ciència? ¿Sa coua des; mox!

Mos surt dissapte passat s'«Obreretxo Balear» ab sa virollada de que un obrer qualsevol agafa un llibre de Ciència, i hi troba que'l mon va esser fet d'una manera que no es axí com diu la Sagrada Escripura, i que a l'acte treu en net que tot lo que diu la Sagrada Escripura és mentida. Pero ¿es ver que sa Ciència diu i demostra que'l mon no va esser creat axí com conta la Sagrada Escripura? ¿es ver que sa Ciència fa mentidera la Sagrada Escripura? No, i mil voltes no. Sa verdadera Ciència no es ni fonc may contrària ni inimiga de sa Relligió. Sa Ciència es de ses coses certes, aclarides, averiguades, provades ab raons fortes, ab fets vers. Ses coses se saben o per haverles vistes o coletgides llegendament de principis vers. ¿Com se pot sebre sa manera com se va fer el mon? Haventho vist, o sabentho d'un que hu vés i que no engani, o tenint totes ses clarícies necessàries per coletgirho ab tota veritat. Ara bé. E-hi ha cap sabi des qui tracten d'explicar sa formació del mon, que hi fos i que hu vés com se formava? ¿E-hi ha cap sabi que hu sàpia de negú que hu vés i que no puga enganar? No hi va haver més que Deu que hu vés, i Deu no hu ha revelat a cap sabi; just revelá a Moisès i tal volta a Adam sa part de sa creació que mos convenia sebre. Per axò estam tan segurs de lo que mos conta la Sagrada Escripura de sa creació del mon, qu'es Moisès que hu va escriure: es la pura veritat, perque es es metex Creador, veritat infalible, que hu revelá a Moisès. I es sabis ¿com saben sa manera com el mon va esser fet? ¿Los ho ha contat per cosa certa negú que hi fos com el mon se formava, negú que hu vés com se formava? ¿Quin sabi s'atrevirá a dir que sí? Es sabis, per coletgir com el mon se formá, s'han de retgir p'el mon metex, pe' sa manera com el mon se presenta a sa nostra vista, p'es rastres, pe' ses petjades que hi dexaren sa multitud de fenòmens, fets i aspectes que ses coses prengueren per formarse i posarse axí com están avuy. No es duptós que hi son aqueys ras-

tres, aquexes petjades; pero també es cert que son mals d'afinar, ben mals d'apreciar. ¿Es gens fácil treure'n ses clarícies indispensables per porer coletgir d'una manera certa, evident, indubtable, es modo com el mon se formá? ¿Qui s'atrevirá a dir que sí? Basta considerar que s' sabis fa siglés que s'hi peguen a-les-totes a veure si porán aglapir s'«explicació» de com el mon se va fer. I allà imaginan teories, fabriquen suposicions, fundantse ab sos estudis que fan demunt el mon metex, fundantse ab ses coses que creuen haver aclarides. Se veu que no endevinen es fil de ses neules, perque uns e-hu espliquen d'una manera i ets altres de s'altra; i ses teories i sistemes d'explicació que fabriquen, es més avenguts i verosímils, les han d'anar i les van modificant, per que fets nous que aclareixen, les fan veure que no acaben d'esser vers, dits sistemes que son per un vent o altre contraris a sa realitat. De manera que fins ses teories més famoses, com ses de Copèrnic, Laplace i Darwin, les han agudes d'anar modificant per netejarles de ses dificultats que les posaven terra a s'escudella i que les feyen inadmissibles. I ¿qui s'atrevirá a dir que no les hagen de modificar més encara? Lo que succeex, que's progresos que fan s'«astronomia» (ciència d'ets estels) i sa cosmogonia i geogonia (ciència de sa formació del mon i de sa terra) son casi sempre rectificacions, redressos de lo anterior que tals ciències ensenyaven. Axí es que aqueys ciències cada coranta o cinquanta anys sa transformen casi de cap a peus; lo que fa cinquanta o xixanta anys era sa darrera paraula de sa Ciència, avuy está casi tot corretgit i modificat. Tot axò prova que lo que's sapde bon de veres respecte de sa formació del mon, es ben poqueta cosa; i que se'n sap ben poc ben poc de sa manera com el mon sa formá, fora de lo que mos conta la Sagrada Escripura.—Axí es que ses teories des sabis sobre sa formació del mon serán veres, si se conformen a sa veritat, a sa realitat de ses coses tal com succeïren ab sa formació del mon; i si no's conformen an aquexa realitat, no son veres, no valen una guya escossada. I ¿com sabrem si son conformes an aquella realitat de sa formació del mon, si tal realitat está tan lluny i decantada de noltros i contam ab tan pocs medis per acostarlamos, per aclarir ni coletgir com va esser? Aquí está sa gran dificultat. De manera que's una de ses barbaritats i animalades més grosses pretenir, com fa s'«Obreretxo Balear», que basta qu'un qualsevol que's present com e sabi, fabriqui una teoria, un sistema per explicar sa formació del mon; es senzillament una barbaritat i una animalada pretenir que basta qu'un que's diu sabi, fabriqui una teoria d'aqueixes, per treure per consequència qu'allò es sa veritat pura i neta.

I més feresa resulta encara tal barbaritat, tal animalada, si qualcú preten fer mentidera la Sagrada Escripura, Paraula de Deu, ab una teoria ab una suposició d'un sabi qualsevol,

que sovint nomès es sabi perque s'ho diu o quatre males-pècores le hi diuen. ¿Quines proves, quines raons donen es sabis de que'l mon no va esser formát axí com diu la Sagrada Escripura? Cap raó òlida, cap prova que valgui un gafet. Nomès presenten teories, suposicions. ¿Que valen ses teories, ses imaginacions i ses suposicions d'ets homos contra sa Paraula de Deu, qu'es la Sagrada Escripura? Res. Per axò, es sabis que hu son de bon de veres, estudien el mon a matar, se destexinen per veure si arribarán a aclarir sa manera com el mon va esser format pero se'n guarden com de caure de fer mentidera la Sagrada Escripura. Axò de pretenir ferla mentidera sols s'ho permeten ignorants com es company Bisbal o com un tal Alzina de Barcelona, de qui parlarem més avall. ¿Sols son es sabis de per riure, es sabis de l'engán, es sabis falsos que no tenen altra ciència que sa d'ets ases i des muls, que's figuren ab sa seua carronyeria, estupidesa i fatuidat que invocant es nom de Ciència, deshonorantlo i embrutantlo de mala manera ab sa blasfèmia i odi a Deu, poren fer mentidera la Santa Biblia! ¡Malenats, més que malenats! ¡Miserables, més que miserables! ¡Nomès saben bramar i alzar es derrerres contra Deu!

De manera que tot lo que s'embolica s'Obreretxo Balear sobre que sa Ciència fa mentidera la Sagrada Escripura no es més qu'un ratx de bestieses i de mentides, que fan més oy que res.

II

¿Un tal Alzina contra Deu!... ¡Ja n'hi ha de fam!

Mos surt dissapte passat demunt es paperot socialista un tal Alzina, que segons vetx, potoya devers Barcelona, o al manco hi firma es seu cent-cames, axò es, s'«escrietxo» qu'entaferra a n-ets indefensos lectors de dit paperot, escritetxo qu'es un atentat, no sols contra Deu i es sentit comú, sino contra sa gramática. Se veu a la lleo qu'aquex subjecte ni escriu ab ses mans ni pensa ab so cap, sino que tot e-hu fa ab sos peus. No es estrany si tot li surt tan esforrayat.

Diu l'homo que no es ell que nega que no hi ha Deu, sino Lavoisier Ptolomeu, Copèrnic, Galileo, Kleper, Darwin, Morgan, Engels, Marx. Que qualcun d'aqueys, com Marx, negava s'«existència de Deu, es ben ver; pero que cap d'ells donás cap prova forta de que no hi ha Deu, en una solemnisima mentida. ¿Ha lletgides aquex Alzina ses obres d'aqueys sabis? Creym que les haurá lletgides tant com se coa de s'ase. Que citf es pasatjes aont ells tracten de provar que no hi ha Deu, i hu veurem si es axí com ell diu ¿Que va de mession que no los mos cita.

I

¿Qu'es axò de Lavoisier?

¿Qui era Lavoisier? Un gran químic, un gran sabi francès, nat l'any 1743, i que l'any 1794 sa República Francesa el guillotina, axò'es, li feu-

tayar es cap i es coll. ¿Per que? ¿per cap crim qu'haguès comès? ¿P'es crim ferest d'esser estat cobrador de contribucions a 's temps des reys. ¿Havia abusat des seu càrrec, havia robat? No. Es seu crim era esser estat cobrador de contribucions. Com li feren a sebre que l'havien de matar, demaná que perllongassen es matarlo uns quants dies per porer acabar uns esperiments científics qu'estava fent, molt interesants; i sa resposta que li donaren equells republicans colossals, va esser que sa República no havia de mester sabis. I era ver: a sa República li bastaven llavò i li basten ara bons ases i bons muls, trempats per tirar a carro, per passetjarshi es caporals de sa República, engolidors de sa Nació.

Idò aquex Lavoisier sostenia que «sa matèria», succeesca lo que succeesca, «no's destrueix ni se'n crea» de bell nou, sino que's transforma. I se'n vé ara es bobiá de N'Alzina, i pretén que ab axò Lavoisier demostrava que no hi ha Deu. ¿Quant ni aont Lavoisier va treure tal consequència d'aquell principi? Veyam! ¿que mos citi aquex Alzina es passatje d'En Lavoisier que diga res d'axò! Se'n guardarà prou N'Alzina de citarlamos. ¿Que sa matèria may se destrueix ni se'n crea de bell frec, sino que's transforma? Ni la Sagrada Escripura ni sa Fe Católica han dit may lo contrari. Una volta creada sa matèria per Deu an el principi ja no hi ha importat crearne pus; n'hi ha hagut prou transformantla: axí s'formá 'l mon, i durará fins que Deu voldrá, transformantse, continuament sa matèria bax de sa má de Deu, que tot e-hu governa i retgex, per més que's granets de polsim tan menuts i tan insignificants com aquex Alzina de Barcelona diguen lo contrari, víctimes de sa seua ignorancia sols comparable ab sa seua carronyeria.—De manera qu'es completament fals que de ses teories i ensenyances de Lavoisier se deduesca ni's puga demostrar que no hi ha Deu.

2

¿I axò de Ptolomeu, Copèrnic, Galileo i Kleper?

Però allà on aquex Alzina pega més de genoy, es allà ont diu que, segons ses ensenyances d'aqueys sabis, no hi ha Deu ni hi hagué creació. Pero ¿i aon es qu'aqueys sabis ensenyaren res d'axò? Pero ¿si tots creyen en Deu creador! ¿Si Copèrnic i Galileo eren catòlics fins, i per lo metex professaven sa fe en Deu creador! ¿Si Kleper, encara que protestant, era un fervorós creyent en Deu creador! ¿Mirau si hi va calsat per aygo aquex Alzina, i si's merex seure an es banc d'ets ignorants més ignorants, i des mentiders més mentiders! ¿Que no es capaç aquest bidiu de citar cap passatje d'aqueys escriptors que diga res de lo que'ls atribueix contra tota veritat?

Aont demostra aquex Alzinetxo sa seua ignorancia colossal es ab so dir que Ptolomeu ensenyava que «sa terra enrevolta's sol» i que «es un planeta insignificant». ¿I aont degué estudiar astronomia aquex elet? Sens dupte a qualche escola layca o masònica. Sols

a escola d'ignorancia se concep qu'ensenyin tal barbaritat. Es gros axí metex qu'un que's permet s'ufania d'ensenyar el públic, combatent s'existència de Deu, que tot el género humà professa; es gros qu'un subjecte de tantes pretencions ignori lo que saben fins ets al'lots de mamella, que Ptolomeu formulá's sistema astronòmic de que sa terra no's mou i que es es so. ab tots ets altres planetes i estels qu' enrévolten sa terra. ¡No sebre axò an es sigle vint, només se comprèn d'un escripturador republicà i socialista! ¡Axò es s'altura científica que proporcionen an es seus adeptes es republicanisme i socialisme! ¿Que hi diu an axò es company Roca, que tracta d'ignorants es catòlics?

3

¿En Darwin demostrá que no hi ha Deu?

N'Alzina hu diu qu'aqueix *sabi* ab sa seua teoria o suposició que s'homo surt de sa moneya, demostrá que no hi ha Deu. ¡Quin'altra mentidassa! Ni sa teoria de Darwin ha demcstrat may que s'homo surta de sa moneya, ni Darwin va negar may s'existència de Deu ni que Deu creás, sino que partia des principi de que Deu havia creats alguns vivents, i qu'aqueys anaren *evolucionant i transformantse*, donant lloc a sa gran multitud d'especies vivents, fins que resultá s'homo.

Tant cert es que Darwin ab sa seua teoria may volgué negar s'existència de Deu Creador, que com Madame Clemència Royer li traduí's seu libre i el presentá com-e s'estaló caporal des *materialisme*, de sa negació de Deu, va prendre una rabiada feresta, i no la va porer sufrir may an aquella escriptora, i li deya un nom tan lletx, que no's pot dir sense faltar a sa decència. Tan lluny estava Darwin de fer res de lo que li atribuex aqueix Alzinetxo de Barcelona, que escripturá aqueixes significatives paraules: «E-hi ha un'espècie de grandesa en considerar sa vida ab totes ses seues propietats com un present que'l Creador mos va fer desd'un principi».

¿Qu'has sentit siular, Alzinetxo de Barcelona? ¡E-hu sou un pobre errat, pero ben errat, de contes! ¡En feys de compassió!

4

¿Qu'es axò de Morgan i Engels?

Mos diu N'Alzinetxo qu'aqueys dos subjectes, dos caps-pares des socialisme, han Demonstrat que no hi ha Deu. ¿Com? «demostrat sa serie de transformacions que en es temps i a s'espai ha sufrides sa familia». ¿Perque sa familia se's transformaba, Deu no l'ha creada? ¡Vaja quina manera més carabassena de discórrer! Pero ¿que mos diria N'Alzina, si li deyem:—Vos, des que nasquereu, sou anat transformant continuament vos comensáreu per esser concebut, llavó nasquereu, foreu un infant de mamella, llavó comensáreu a caminar i a córrer, passáreu a al·lot, a bergantell, a fadrinel·lo, i ara ja sou homo granat, suposam, i demá sereu un vey xerruc. Idó bé, axò prova que no sou fuy de sa vostra mare ni de vostre pare. ¿Com e-hu heu d'esser fuy d'ells, si no heu parat, des que nasquereu, de transformarvos?— ¿Que mos dirieu si vos sortiem ab aquestes arriesses? Que mos hauríem begut es seny; i sa rao vos vessaria part demunt ses espal·les,— Idó bé, unes raons tan foradades com aqueixes presentau vos per provar que Deu: no

ha criat s'homo i que no hi ha Deu. En Morgan i N'Engels han demostrat que sa familia ha sufrides una partida de transformacions; *ergo* Deu no ha criat s'homo; *ergo* no hi ha Deu. ¡*Ergo* carabassa frita!

5

¿que mos contau de s'aliardó d'En Marx?

També pretén N'Alzinetxo qu'aqueix Marx, un gran polissardo alemany, demostrá que no hi ha Deu. ¿Com? Donantmos una notícia fresca de tot, fentmos a sebre que «s'actual societat no es mes qu'una de ses moltes de formes que an es trascurs des temps ha revestides s'humanitat». Lo que no sabem, sí degué haver de suar gayre En Marx per treure-se aquesta. ¿De manera que perque «sa societat actual» es una de tantes edats com ha tengudes s'humanitat demunt la terra des que'l mon es mon, no es ver que hi haja Deu? no es ver que Deu criás s'homo? ¿Pero que té que veure es posterme ab ses tèmepores? ¡Vol dir, perque s'humanitat durant tants de sigles com fa qu'existex, ha presentats diferents grans de civilisació i de manera d'esser axò es una prova de que no hi ha Deu i de que Deu no ha criat s'homo? Pero ¿com no hu veys qu'axò es un cocórum, Sr. Alzina, que's dimonis cucarells vos han aficat dins es carabassot per posarvos en ridícul, per fer esclatar de riayes es qui vos senten, veyentvos dir tantes de barbaritats i batayonades?

Dexaulo córrer homo de Deu, an En Marx, es Deu des socialistes d'an temps, i que's caporals socialistes d'ara ja han arreconat perque troben que.... balderetja massa.—Ja recordarán es nostros lectors que setmanes enrera es nostro bon confrare *En Petitoy* li doná un mal encals a n-aquex Marx per haver ensenyada sa gran barbaritat de que Deu no era més qu'una cosa imaginària, producte de cervells ignorants, s'idealisació des patronat capitalista, i que 's creure en Deu no es mes qu'una ilusió supersiciosa, que 's socialistes esveirán. ¡Ara li fan es mánc!

D'aqueix enfilay de raons foradades i falses sobre que Lavoisier, Ptolomeu Copérmic, Galileo, Kleper i Darwin negaren que hi hagués Deu, lo qual no negaren may sino que ensenyaven que hi havia un Deu creador,—N'Alzinetxo treu per consequència qu'es cosa provada que no hi ha Deu. De manera que l'homo s'ofereix a donar ses seues raons i proves de que no hi ha Deu, i acaba per no donarne cap.—Tot axò sap aqueix Alzinetxo, i... va a peu. Si pogués anar en cotxo, no seria republicà ni socialista ni 's desengavatxaria tirant batayonades demunt un periodiquetxo tant poca cosa com s'*Obrer Balear*.

III

¡Vaja quina hipoteca!

Es paperot socialista, flgurantse sens dupte, arrenyonar i afonar es sacerdocí catòlic, copia un carrerany de bestieses i d'infamies qu'un capellá descapellanat d'Italia ha vomitades contra dit sacerdocí, cansat d'observar sa lley des capellans. Una de ses raons que dona contra's sacerdocí catòlic, es que a Roma hi ha canonge que té mil cincentes lires (pessetes) cada més. Es ben segur que, si aqueix capellá descapellanat, arribás, fent de capellá, a tenir tal sou, trobaria que's sacerdocí catòlic es una cosa de ses

més bones del mon. ¡Quin farsant! ¡quin'eynal! ¡El vos regalám jo socialistes! an aquest alcatrás! ¡Bon profit vos fassal!

IV

Cols ab caragols

En mescla dissapte passat s'*Obrevetxo Balear* sobre si sa societat de Segurs "La Actividad", de Pamplona ha fet o dextat de fer embuys de mal género, i pretén tirarlos demunt sa Relligió. ¿Queté que que veure una cosa ab s'altre? ¿Quant "La Actividad", es estada cosa de sa Relligió? ¿Que's qui la componen, son catòlics? Que hu sien o que no hu sien, sa questió es que ets únics responsables de lo dolent qu' haja fet tal societat, son ets individus que hu han fet; i negú mos guanyará a condemnarho ab tota sa nostra ànima. Ni noltros ni l'Esglesia no hi volem res ab sos qui no fassen bonda.

V

«El Ideal i s'in-Justicia» mentint sobre lo de St. Feliu de Llobregat.

Era d'esperar qu'aqueys paperots no's treguessen paraula vera sobre's fet de St. Feliu, i que tirassen tota sa somada demunt es carlistes, per porerlos presentar com uns assassins, i a n-es republicans com unes víctimes innocents. Segons aqueys paperots, tota sa culpa va esser des carlistes; es lerrouxistes no's posaven ab ells ni les havien demanades denoves, i es carlistes s'hi afuaren a traició. ¿Quins foren es provocadors? Es Bal·le de St. Feliu, que no hi era a sa topada, pero qu'es republicà, i per lo metex sospitós, digué, ab sa relació qu'enviá a a Barcelona, que's provocadors foren es carlistes. En canvi, sa Guardia Civil, ab sa relació que doná an es Governador de Barcelona, diu que no pot dir quins foren es qui provocaren perque no hi era allá ont esclatá's combat. I mos trobam que's lerrouxistes diuen que los provocaren es carlistes, i aqueys diuen que's provocadors foren es lerrouxistes. Noltros creym que foren aqueys; consta d'una manera certa que estols de lerrouxistes de Barcelona anaren a St. Feliu a provocar es carlistes. I consta axò pe' sa partida d'articlots que's diari caporal de lerrouxistes *El Progreso*, sa setmana abans des fet, publicá, insultant es carlistes, escitant es seus a anar a St. Feliu, a's metex dia que's carlistes e-hi tenien anunciat s'aplec; escitant es seus a que hi anassen per aturar tal aplec, per no dexarlo celebrar ab tranquilidat. Aquestes escitacions de *El Progreso* les copiá dissapte passat es nos nostro bon confrare de Ciutat *El Clamor*.

I per axò ets estols lerrouxistes de Barcelona anaren a St. Feliu dia 28 de matx. Son massa coneguts, es lerrouxistes, están ben acreditats de que no saben fer altre cosa més que provocar i investir ab armes es qui no pensen com ells; i fins se'n fan grossos de tenir per sistema sa violència i s'escampament de sanc i s'enviar gent a l'altre mon. Per tot axo creym y estam ben segurs qu'ells a St. Feliu foren es provocadors, pero que tróbaren sabata de son peu ab sos carlistes, i que s'hi posaren sa mà; i que, a pesar de totes ses amenasses qu'ara fan, e-hi aniran més alerta un'altra vegada a anar a descarabutar aplecs carlistes.

Deu va compondre que los digués tort ferm a n-es lerrouxistes devers St. Feliu: n'hi dexaren quatre d'este-

sos, de morts, i una bona partida de ferits. Es carlistes no tengueren cap mort més qu'un, i encara no va esser an es lloc des combat. Va esser que furiosos es lerrouxistes de sa tupada feresta que se'n havien duyta, veren a s'estació des ferro-carril un que duya una boyna y que pujava tranquilament a n-es tren, sense posarse ab negú. Idó bé, s'hi tiraren demunt una partida, i a guinavetades el dexaren mort. Aquest va esser s'únic carlista que va morir, assassinat d'aquella manera tan infame. ¡Quina gloria p'es lerrouxistes! A sa metaxa estació afilaren un capellá que pujava també a n-es tren, sense posarse ab negú; l'envestiren igualment guinavet ab má alguns lerrouxistes, i el feriren de mala manera; i si no'l mataren, va esser que Deu no hu volgué. Aquest capellá es Mn. Ventura Bolich, beneficiat del Pi de Barcelona que's paperots republicans suposen qu'era un des carlistes que feyen foc o que dirigien, faltant a sa veritat de sa manera més descarada.

Ab sa gent desarmada es que son valentíssims es lerrouxistes; ara ab sos que van armats, ja's va veure a St. Feliu si hu son gayre.

De manera que sa relació que donen de lo de St. Feliu *El Ideal* i s'in-Justicia no es més qu'un enfilay de mentides i d'infamies. S'in-Justicia arriba a s'estrem de suposar, contra tota veritat, que ets estols lerrouxistes resolgueren d'anar a St. Feliu per inaugurar una societat des seu partit, i que llavó 's carlistas resolgueren anarhi a fer un aplec. Axò es paperot republicà e-hu porá fer creure an es quatre bobians qu'aquí'l lletgexen i que no saben res de lo que passa a Barcelona. A Barcelona no s'hi son atrevits es lerrouxistes a entaferrar tal mentidassa. Allá sap tothom que foren es carlistes es primers que resolgueren de fer s'aplec de St. Feliu, i demanaren per celebrarlehi, permís a s'Autoritat, que los ho concedí. Llavó mogueren es lerrouxistes de fern'hi un també, ab s'idea, com manifestava públicament, previament *El Progreso*, d'aturar que's carlistes poguessen fer tal aplec. I, com anaren a demanar permís an es Bal·le de St. Feliu, es Bal·le los ho negá per que no hi hagués una topada ab sos carlistes; per llavo anaren an es Governador que va tenir més poc seny que's Bal·le, i los ho concedí, perque la du ferm des carlistas pe'sa campanya qu'aqueys fan a Barcelona contra ell i a favor de sa moralitat pública, ocusantho de mala manera, perque no pi posa 's regit que segons sa lley e-hi hauria de posar a s'inmoralitat pública que reyna a Barcelona.

VI

¿Poren es republicans tirar sa primera dedra an es carlistes en punt a violències?

No, i mil voltes no. Es republicans espanyols, lo metex que's de ses altres nacions llatines, son i foren sempre sa violència personaficada: nasqueran de sa violència i n'han viscut sempre, i no tenen ni han tengut may cap altre sistema d' obrar i de viure. ¡I qui les sent, no han romput cap plat ni platet may! Es que, ademés de violents i sanguinaris, son es grans hipòcrites, es grans farsants, es grans mentiders que negú may haja vists. Fan i han fetes sempre totes quantes violències han pogut, i llavó diuen que son es contraris, es capellans, que les han fetes, Sense anar més lluny, *El Ideal* de

